

EN EL CINQUANTÈ ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ DEL **PARC NACIONAL**

AIGÜESTORTES

una gestió poc sostenible

El proper 21 d'octubre se celebrarà el cinquantenari de la promulgació del **Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici** (PNAESM), l'únic Parc Nacional català. El balanç d'aquest mig segle s'ha de qualificar globalment com a positiu, encara que certs aspectes de la gestió actual i l'aplicació del Pla Rector d'Usos i Gestió (PRUG) vigent mostren alguns punts obscurs prou importants que no poden quedar amagats pel soroll de la celebració.

Enric Faura

DIRECTOR DE LA REVISTA VÉRTEX

La intenció de protegir una zona del Pirineu que coincideix en bona part amb l'actual zona del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (PNAESM) ja estava prevista en un llunyà pla del govern de Francesc Macià, el 1932, de crear un Parc Nacional de l'Alt Pirineu. Però no fou fins una visita del dictador Franco, que va travessar el Portarró d'Espot des d'Aigüestortes a Sant Maurici l'estiu de 1955, que es va dur a terme la protecció d'aquells extraordinaris paratges. Així, un Decret de 21 d'octubre de 1955 crea el PNAESM a partir de l'antiga llei de Parcs Nacionals de 1916. L'extensió inicial fou de 9.851 ha. Durant 20 anys la gestió del PN va ser inexistente (s'hi caçava, pescava, tallaven boscos i fins i tot es va arribar a inaugurar algun aprofitament hidroelèctric). Va ser el cinquè PN d'Espanya i el segon del Pirineu, després del d'Ordesa.

Amb l'arribada de la democràcia sembla que comença una nova etapa. Així, el 29 de maig de 1976 l'Estat anuncia un projecte de reclassificació per ampliar-lo i incloure la Mata d'Àneu i la zona del Montardo. En aquesta mateixa època la Generalitat reclama la gestió exclusiva del PN i s'entra en un període de constants enfrontaments entre Administracions, fins al punt d'existir dos directors, dos cossos de guardes, dos pressu-

posts i una gestió territorial molt deficient. La Llei catalana 4/89 tanca aparentment el conflicte amb l'exclusió del PNAESM de la xarxa de PN estatals i el 1990 una nova llei reclassifica el PNAESM, amb una nova reforma el 1992. El 28 de desembre de 1990 s'amplia la zona perifèrica de protecció i amb un Decret de 15 de juliol de 1996 s'aconsegueix una nova ampliació del PN fins les 14.119 ha actuals i el PNAESM torna a integrar-se en la xarxa nacional de PN, en el marc d'unes noves i més positives relacions entre l'Estat i Catalunya. L'Estat retorna al Patronat i participa en el seu finançament. El 10 de novembre de 2004 una important sentència del Tribunal Constitucional sobre els PN reforma de nou el règim d'aquests i estableix que la seva gestió és competència exclusiva de les autonomies i l'Estat només hi aportarà una part dels fons, exercirà una coordinació entre els PN i establirà un Pla Director. Aquesta sentència hauria de donar per acabada la llarga tensió viscuda i els problemes causats per la gestió dels PN.

Fins aquí hem examinat breument la important història legislativa del PNAESM, però encara ho és més examinar la situació real de la natura del PN. Com ja hem dit, durant el franquisme la protecció legal va servir de ben poca cosa. Des de l'adveniment de la democràcia les contínues tensions entre l'Administració

central i l'autonòmica van produir un enfrontament total i poca gestió del territori. A partir de 1992 la situació es pacifica notablement i cal reconèixer que es comença a fer una gestió molt més activa i racional del que ha de ser un PN i el balanç global es podria considerar positiu.

L'eina que serveix per gestionar un PN és el seu Pla Rector d'Usos i Gestió (PRUG). El darrer va ser aprovat per la Generalitat el març de

El Pla d'Usos i Gestió estableix un seguit de disposicions anòmales i absurdes que han contestat molts col·lectius.

2003. Aquest PRUG recull un conjunt de normes habituals en qualsevol PN que procuren protegir la seva fauna, flora, paisatge, etc. Així, està totalment prohibit caçar, pescar, encendre-hi foc, tallar el bosc, llençar escombraries i sembla que aparentment tanca les portes a les estacions d'esquí veïnes (encara que algunes veus afirmen que el PRUG deixa una porta falsa per a possibles ampliacions).

Malauradament el PRUG estableix un seguit de disposicions anòmales i absurdes, que han contestat molts col·lectius.

En primer lloc, s'estableix la prohibició total d'acampada o bivac, al·legant que el parc disposa de prou refugis de muntanya (6) per acollir els visitants. Aquesta és una norma totalment absurda i que no es dona en cap altre PN espanyol ni europeu. A tots els PN està permesa l'acampada o bivac a partir de determinades alçades des del capvespre fins a la sortida del sol. A l'altre PN pirinenc, Ordesa, hi ha una regulació coherent sobre el bivac que l'actual direcció del PNAESM s'entesta a no voler prendre com a exemple. Allí uns quants anys d'experiència demostren l'absoluta compatibilitat entre la protecció i l'acampada sota determinades condicions. El col·lectiu excursionista, a través de la seva federació (FEEC) s'ha manifestat repetidament en contra d'aquesta disposició i continua lluitant per la seva derogació, i perquè es reguli com en qualsevol altre PN.

Un altre aspecte discutit és el manteniment d'aprofitaments hidroelèctrics dins del PN. És ben cert que hi ha unes concessions vigents (fins el 2024) i s'han de respectar uns drets jurídics previs a la creació del PN, però moltes veus critiquen a la direcció del PN la poca voluntat de gestionar de manera diferent aquests aprofitaments i la manca de fermesa envers les companyies elèctriques, malgrat que darremament s'han retirat dues línies elèctriques i les seves torres.

Però potser un dels aspectes més

discutits és el relatiu a l'accés. El PNAESM té totalment prohibit el seu accés en vehicle particular i ha arbitrat un sistema de concessions de llicències per als taxis dels pobles veïns (Espot i Vall de Boí) per permetre'ls l'accés. Des dels aparcaments, a l'entrada del PN, només s'hi pot accedir caminant o contractant un d'aquests serveis de taxis. L'actual direcció del PN afirma que està lligada per la legislació, ja que la majoria del territori del PN són zones comunals i als veïns no s'els pot negar l'accés. Encara que això sigui cert, un cop més l'exemple de gestió del PN d'Ordesa mostra les flagrants diferències de gestió. A Ordesa l'accés al PN es realitza des de Torla amb un autobús públic, amb un cost de 3,10 euros per persona i uns horaris periòdics des de la matinada fins a la posta de sol, mentre que l'accés a Sant Maurici des d'Espot només es pot fer amb un taxi privat que cobra 8 euros per persona, amb un mínim de 4 persones. Per exemple, si es vol accedir al refugi d'Amitges la tarifa és 15,50 euros, amb un mínim de 6 persones, i si no s'assoleix, s'ha de pagar el total de 93 euros. Les contradiccions són encara més flagrants quan el PRUG vigent prohibeix totalment la circulació en bicicleta per qualsevol pista del PN, però permet aquest negoci de taxis per totes les pistes, amb l'evident diferència d'impacte dels dos tipus de vehicles. Durant l'hivern els taxis dels pobles es